

KLUCZ ODPOWIEDZI**KONKURS HISTORYCZNY dla gimnazjów – etap rejonowy***Oświecenie – geneza (w XVII w.), narodziny, rozkwit, wpływ na dzieje cywilizacji i kultury***Liczba punktów możliwych do uzyskania: 98 pkt.****Zadanie 1. Rzeczpospolita w 2 poł. XVIII w. max. 4 p.***Zaznacz literą „X” poprawną odpowiedź.*

<i>a) Obrady Sejmu Wielkiego odbywały się w latach... :</i>		
x) 1787-1791	y) 1788-1792 X	z) 1789-1793
<i>b) Marszałkami Sejmu Wielkiego byli... :</i>		
x) Stanisław Małachowski Kazimierz Nestor Sapieha X	y) Stanisław Małachowski, Hugo Kołłątaj	z) Ignacy Potocki Seweryn Rzewuski
<i>c) Uchwalona na Sejmie Wielkim Konstytucja 3 maja... :</i>		
x) znosiła liberum veto, a zachowywała wolną elekcję	y) zachowywała liberum veto, znosiła natomiast wolną elekcję	z) znosiła wolną elekcję oraz liberum veto X
<i>d) Konstytucja 3 maja pozbawiła prawa głosu szlachtę... :</i>		
x) nieposesjonatów X	y) zagrodową	z) folwarczną

Zadanie 2. Oświecenie w Rzeczypospolitej Obojga Narodów max. 5 p.*a) Zaznacz „X” jedną prawidłową odpowiedź.*

W Polsce etap dojrzałego Oświecenia trwał:

od lat 40-tych XVIII w.	po 1822 r.	w czasach stanisławowskich	w czasach saskich	po 1795 r.
☐	☐	X	☐	☐

1p.

*b) Uzupełnij zdania :*Komisja Edukacji Narodowej powołana została na Sejmie w roku **1773**Dla jej sfinansowania wykorzystano majątek skasowanego przez papieża zakonu **jezuitów**Dwóm szkołom głównym w [podaj miasta] **Krakowie** i **Wilnie** podlegały szkoły średnie – wydziałowe i podwydziałowe.

4p.

Zadanie 3.

max. **19 p.**

Sztuka XVIII w. w Rzeczypospolitej Obojga Narodów

Rozpoznaj dzieła przedstawione na fotografiach. Podaj nazwę dzieła i nazwisko artysty.

<p>Pałac w Jabłonie</p> <p>D. Merlini</p>	 <p>a)</p>	<p>Sala Wielka (Balowa) (Asambłowa) na Zamku Królewskim</p> <p><i>D. Merlini</i> (wystarczy podać jedno nazwisko) J. Ch. Kamsetzer</p>	 <p>b)</p>
<p>Krakowskie przedmieście w Warszawie</p> <p>B. Bellotto zw. Canaletto</p>	 <p>c)</p>	<p>Stanisław August Poniatowski w stroju koronacyjnym</p> <p>M. Bacciarelli</p>	 <p>d)</p>
<p>Pałac na Wodzie (Wyspie) (w Łazienkach Królewskich)</p> <p>D. Merlini</p>	 <p>e)</p>	<p>Świątynia Sybilli w Puławach</p> <p>P. Aigner</p>	 <p>f)</p>
<p>Pałac Myślewicki (w Łazienkach Królewskich)</p> <p>D. Merlini</p>	 <p>g)</p>	<p>Portret Stanisława Augusta Poniatowskiego z klepsydrą</p> <p>M. Bacciarelli</p>	 <p>h)</p>
<p>Pałac Raczyńskich (w Warszawie)</p> <p>J. Ch. Kamsetzer</p>	 <p>i)</p>	<p>Kościół św. Boromeusza w Warszawie</p> <p>D. Merlini</p>	 <p>j)</p>

Wykorzystaj wyrazy: Krakowskie przedmieście..., ... w stroju koronacyjnym, Portret ... z klepsydrą,, Świątynia Sybilli, św. Boromeusza w Warszawie, J. Ch. Kamsetzer, ... Wielka (Asambłowa), ... Raczyńskich

2p. + 2p. 2p. + 2p. 2p. + f 1p. 2p. + 2p. 2p. + 2p. = 19p.

Zadanie 4.

max. **5 p.**

Sztuka epoki Oświecenia – artyści i ich dzieła

	x) nazwisko artysty, który namalował obraz –	Jacques-Louis David	
a) Podaj:	y) kierunek artystyczny, który reprezentuje –	neoklasycyzm/klasycyzm	
	z) nazwisko osoby, która została przedstawiona –	Jean-Paul Marat	
b) Zaznacz literą „X” prawidłową odpowiedź.			
Kim była osoba przedstawiona na obrazie?			
	x) XVIII-wiecznym, francuskim filozofem		...
	y) jednym z czołowych polityków i dziennikarzy podczas Wielkiej Rewolucji Francuskiej		X
	z)) jednym z przywódców wojny o niepodległość Stanów Zjednoczonych	...	
c) Określ, w jaki sposób zmarła osoba przedstawiona na obrazie.		został zasztyletowany/ zamordowany	

a) 3p. + b) 1p. + c) 1p.

Zadanie 5.

max. **3 p.**

Filozofowie epoki Oświecenia i ich dzieła

Kto jest autorem dzieł – podaj nazwisko

x)	„Uwagi nad przyczynami wielkości i upadku Rzeczypospolitej Rzymskiej”, „O duchu praw”, „Listy perskie”	Monteskiusz
y)	„Listy filozoficzne” („Listy z Anglii”), „Traktat o nietolerancji” „Kandyd czyli Optymizm”	Wolter
z)	„O źródłach i pochodzeniu nierówności między ludźmi”, „Nowa Heloiza”, „O naukach i sztukach”, „Umowa społeczna”, „Emil, czyli o wychowaniu”	Rousseau

3p.

Zadanie 6. Filozofia epoki Oświeceniamax. **8 p.**I. *Wpisz odpowiednią literę odpowiadającą danemu pojęciu.*

racjonalizm -R", empiryzm -„E”, sensualizm -„S”, deizm -„D”, ateizm -„A”, panteizm -„P”

Pogląd filozoficzny (doktryna filozoficzno-religijna) zakładający, że...

a) – wszelka wiedza jest wynikiem doświadczeń zmysłowych, które ludzki umysł przyswaja i przetwarza to	E
b) – jedynym prawdziwym źródłem wiedzy są wrażenia zmysłowe, będące odbiciem świata rzeczywistego to	S
c) prawdziwe poznanie świata możliwe jest jedynie dzięki rozumowi to	R
d) uznający Boga za przyczynę świata i źródło nakazów moralnych, ale odrzucający jego dalszą interwencję w bieg zdarzeń i życie ludzkie	D
e) negujący istnienie Boga oraz świata pozagrobowego	A
f) według którego Bóg jest tożsamy ze światem – przyrodą (naturą)	P

II. *Wykaż różnicę między:*

a) racjonalizmem a empiryzmem –

przy racjonalizmie uczeń podkreśla znaczenie/pierwszeństwo rozumu w poznaniu świata
przy empiryzmie uczeń podkreśla znaczenie/pierwszeństwo doświadczenia, doznań zmysłowych

b) deizmem a ateizmem –

przy deizmie uczeń podkreśla wiarę w istnienie Boga – Stwórcy, ale i odrzucenie idei Boga ingerującego w istniejący świat (Boga wyznawców religii, m.in. chrześcijan)
przy ateizmie uczeń podkreśla odrzucenie idei Boga/ Istoty Nadprzyrodzonej/ Stwórcy świata

I – 6p + II – 2p

Zadanie 7. Epoka Oświeceniamax. **13 p.**

Zaznacz literą „O” cechy / idee charakterystyczne dla epoki Oświecenia,

pozostałe zaznacz literą „F”.

kult wiedzy	O	asceza	F	utilitaryzm	O
rozwój szkolnictwa	O	wzrost wpływów Kościoła katolickiego w państwie	F		
laicyzacja	O	nadrzędność religijnej sfery życia nad wszystkimi innymi	F		
sekularyzacja	O	humanitaryzm	O	idea suwerenności ludu	O
tolerancja religijna	O	teokratyzm	F	idea umowy społecznej	O

Zadanie 8. Rzeczpospolita Obojga Narodówmax. **9 p.**

W początkowym okresie obrad Sejmu Wielkiego zanim doszło do porozumienia zwolenników reform istniały trzy obozy polityczne. Scharakteryzuj obozy polityczne wykorzystując podane określenia. Wpisz odpowiednie litery – mogą się powtarzać.

Zadanie 9. Konstytucja 3 majamax. **7 p.**

Zaznacz literą „P” zdania prawdziwe, natomiast literą „F” zdania fałszywe. Wykorzystaj tekst źródłowy

V. Rząd, czyli oznaczenie władz publicznych

Wszelka władza społeczności ludzkiej początek swój bierze z woli narodu. Aby więc całość państw, wolność obywatelska i porządek społeczności w równej wadze na zawsze zostawały, trzy władze rządu narodu polskiego składać powinny i z woli prawa niniejszego na zawsze składać będą, to jest władza prawodawcza w sejmie, władza wykonawcza w królu i Straży Praw i władza sądownicza w jurysdykcjach.[...] Wszystko i wszędzie większością głosów udecydowane być powinno; przeto liberum veto, konfederacje [...] na zawsze znosimy. [...] Władzę najwyższego wykonywania praw królowi w radzie jego oddajemy. Doznane klęski bezkrólewioń rząd wywracających (...) wskazały roztropności naszej oddanie tronu polskiego prawem następstwa. [...] Władza sądownicza nie może być wykonywaną ani przez władzę prawodawczą, ani przez króla, lecz przez magistratury na ten koniec ustanowione i wybierane.

Konstytucja 3 maja: a) wprowadzała wolną elekcję i liberum veto	F
b) wprowadzała trójpodział władz, znosiła wolną elekcję i liberum veto	P
c) znosiła dziedziczność tronu i trójpodział władz	F
d) znosiła dziedziczność tronu i liberum veto	F
e) znosiła liberum veto i wolną elekcję, wprowadzała zasadę większości	P
f) nadawała chłopom wolność osobistą	F
g) likwidowała podział Rzeczypospolitej na Koronę i Litwę	P

Zadanie 10.max. **15 p.****Rzeczpospolita Obojga Narodów na tle wydarzeń w Europie i Ameryce Północnej 1772-1795***Ponumeruj w kolejności chronologicznej („1 ...” – najstarsze wydarzenie)*

a)

Zakończenie wojny o niepodległość Stanów Zjednoczonych – pokój w Wersalu	4	1783
I rozbiór Rzeczypospolitej	1	1772
Ogłoszenie Deklaracji Niepodległości Stanów Zjednoczonych	3	1776
Utworzenie Komisji Edukacji Narodowej	2	1773

b)

Wybuch rewolucji we Francji – zdobycie Bastylii	2	14 lip 1789
Początek obrad Sejmu Wielkiego (Czteroletniego)	1	1788
II rozbiór Rzeczypospolitej	4	VII, IX 93
Uchwalenie pierwszej Deklaracji Praw Człowieka i Obywatela we Francji	3	26 lip 1789

c)

Uchwalenie Konstytucji 3 maja	3	V 1791
Uchwalenie Konstytucji Stanów Zjednoczonych Ameryki	1	1787
Pierwsza Konstytucja rewolucyjnej Francji	4	IX 1791
Uchwalenie pierwszej Deklaracji Praw Człowieka i Obywatela we Francji	2	26 lip 1789

d)

Wybuch insurekcji kościuszkowskiej	2	III 1794
Początek dyktatury jakobinów – uchwalenie nowej konstytucji i deklaracji praw...	1	VI 1793
Stracenie Robespierre' a (lipiec)	3	VII 1794
Rzeź Pragi i upadek insurekcji kościuszkowskiej	4	XI 1794

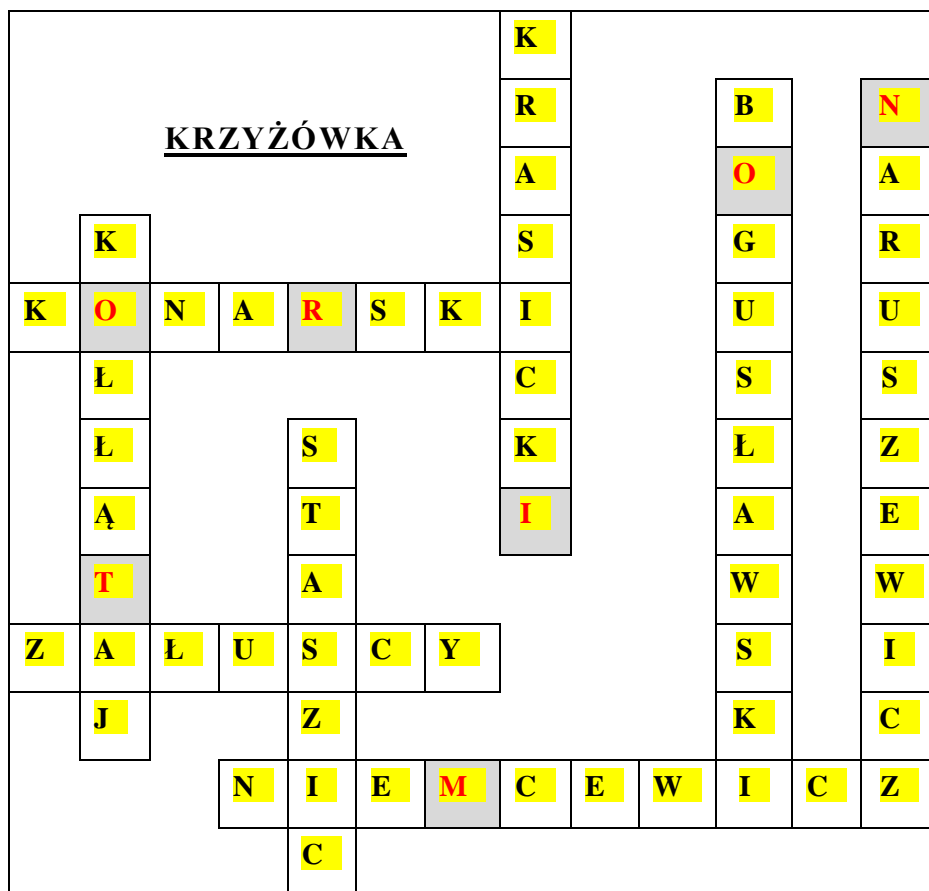
e)

Abdykacja Stanisława Augusta, we Francji przejęcie władzy przez Dyrektoriat	4	XI 1795
Insurekcja kościuszkowska	3	1794
Stracenie Ludwika XVI	1	I 1793
Obrady sejmiku grodzieńskiego – ostatniego sejmiku Rzeczypospolitej Obojga Narodów	2	VI-XI 93

*Uczeń otrzymuje trzy punkty za każdą w pełni poprawnie zaznaczoną kolejność.**W przypadku błędu uczeń nie otrzymuje punktów.**Łącznie uczeń otrzymuje maksymalnie – 15 p.*

Zadanie 11. Twórcy polskiego Oświecenia

max. **10 p.**

Litery w polach zaznaczonych na szaro podpowiedzą Ci nazwę czołowego czasopisma polskiego Oświecenia, wydawanego z inicjatywy Stanisława Augusta w Warszawie w latach 1765-1785 – **M O N I T O R**

8p. + 2p.

1. KOŁŁATAJ
2. STAZIC
3. KRASICKI
4. BOGUSŁAWSKI
5. NARUSZEWICZ
6. KONARSKI 7. ZAŁUSCY 8. NIEMCEWICZ